

Terenski pregled područja izgradnje obilaznice Koprivnice

Field Survey of the Koprivnica Bypass Construction Area

Asja Tonc

Primljeno/Received: 26.02.2010.
Prihvaćeno/Accepted: 23.04.2010.

U srpnju 2009. godine obavljen je terenski pregled područja izgradnje ceste obilaznice Koprivnice, dijela koridora Podravske brze ceste. Na području trase utvrđeno je 28 lokaliteta, od kojih je većina neregistrirana. Prevladavaju nalazišta iz razdoblja srednjeg vijeka, dok se tek nekoliko lokaliteta može smatrati prapovijesnim.

Ključne riječi: terenski pregled, Koprivnica, obilaznica, prapovijest, srednji vijek
Key words: field survey, Koprivnica, bypass, prehistory, Middle Ages

Karta 1 Nalazišta na trasi obilaznice Koprivnice (izradila: A. Tonc).

Map 1 Sites at the Koprivnica Bypass section.

U razdoblju od 21. do 24. srpnja 2009. Institut za arheologiju obavio je terenski pregled područja izgradnje ceste obilaznice Koprivnice, Koprivničko-križevačka županija, za potrebe izrade studije utjecaja na okoliš.¹ Obilaznica je dio koridora Podravske brze ceste, a pregledano je područje ukupne dužine 19 km, između čvorova Rasinja i Koprivnica. Širina pregledanog područja iznosila je u prosjeku oko 50 m, a najšire područje zahvata bilo je na mjestu čvora Koprivnica, gdje cesta siječe trasu planirane Autoceste A12 Sv. Helena – Vrbovec – Križevci – Koprivnica – GP Gola (Republika Mađarska).

Pregledano područje danas se nalazi uglavnom pod oranicama i livadama. Riječ je o poljoprivredno vrlo iskorištenom zemljištu, što je otežalo preglednost terena s obzirom na razdoblje izvođenja terenskog pregleda. Njive sjeverno od grada Koprivnice ujedno su ispresijecane umjetnim kanalima za navod-

njanje, koji su kao i dugotrajno oranje zasigurno djelomično uništili dijelove ili pojedine objekte koji pripadaju arheološkoj baštini kraja. Neki dijelovi dionice nisu mogli biti pregledani jer prolaze šumskim područjem, odnosno kroz šumu Lug na dijelu trase između stacionaža 7+700 – 10+100 te kroz šumu Šalovica između stacionaža 17+000 – 17+700. Na tim dijelovima trase zbog guste pošumljenosti i obraslog terena nije bilo moguće utvrditi postojanje nalazišta na temelju površinskih nalaza, slično situaciji na pojedinim neobrađenim poljima i/ili šikarama uz kanale, stoga će biti potreban stručni arheološki nadzor pri izvođenju radova na izgradnji ceste. Ukupno je uočeno 28 lokaliteta, koji datiraju od prapovijesti do srednjeg vijeka (karta 1), broj kojih se može povećati s obzirom na navedene nepregledne dijelove trase na kojima u trenutku provođenja rekognosciranja nisu uočeni nalazi.

Prapovijesna nalazišta poznata su na području kojim djelomično prolazi trasa obilaznice, a riječ je o naseljima starčevačke i sopotske kulture u razdoblju neolitika, zatim lasinjske eneolitičke kulture do lencenske keramike i kasnobrončanodobne virovitičke grupe te latenske keramike mlađe željezno doba

1 Voditelj terenskog pregleda bio je dr. sc. Marko Dizdar, a uza zamjenicu voditelja, Asju Tonc, sudjelovala su još četiri tehničara. Financijska sredstva kao i kartografske podloge osigurao je naručitelj studije, Institut za istraživanje i razvoj održivih ekosustava iz Zagreba.

Redni broj	Nalazište	Prapovijest	Antika	Srednji vijek	Novi vijek
1.	Rasinja-Gliboki potok			+	
2.	Vinsko polje I			+	+
3.	Vinsko polje II-zapad			+	
4.	Vinsko polje II-istok			+	
5.	Lug			+	
6.	Pustakovec-zapad			+	
7.	Ogradeč I			+	
8.	Ogradeč II-zapad			+	
9.	Ogradeč II-istok			+	
10.	Pustakovec-istok			+	
11.	Obrški-zapad			+	+
12.	Obrški-istok	+		+	
13.	Vratnec			+	
14.	Cerine-Stari krči	+		+	
15.	Cerine-Smrdeći kanal		+		
16.	Cerine-Panje				+
17.	Podžupanjkovo I				+
18.	Podžupanjkovo II (jug)			+	+
19.	Mali Peteranščak I (zapad)			+	+
20.	Mali Peteranščak II (istok)			+	+
21.	Herešin-sjever			+	
22.	Herešin-jug			+	
23.	Stiske			+	+
24.	Šalovica I	+ (?)		+	
25.	Šalovica II			+	
26.	Mađerina			+	
27.	Mađerina-jug			+	
28.	Pašćinsko polje			+	+

Tablica 1 Popis nalazišta po razdobljima.

Table 1 List of sites according to periods.

(Marković 2003: 42–51). Navedeni lokaliteti poznati su pod nazivom Cerine (Vratnec), a radi se o nizu lokaliteta koji se nastavljaju jedan na drugoga, pojedini s trajanjem i u antici te srednjem vijeku (Registar 1997: br. 570–576 i 674–676), a ovaj kontinuitet naseljenosti dokazuje privlačnost ovoga kraja, kojeg možemo zamisliti slično današnjem, kao bogatog plodnim poljima na blago brežuljkastom terenu južno od toka plovne Drave, uz više manjih tekućica (potoka, rječica) koje su osiguravale

vodu za naselja i poljoprivredu. Trasa obilaznice prolazi sjeverno od značajnog nalazišta Koprivnički Ivanec-Piškovnica, gdje su istraženi objekti s licenskom i panonskom inkrustiranom keramikom (Marković 2003: 46) pa ovaj lokalitet nije neposredno ugrožen izgradnjom ceste, ali upotpunjuje arheološku sliku prapovijesti ovog područja i naglašava potrebu nadzora prilikom radova na trasi, koja upravo u ovom dijelu prolazi danas pošumljenim područjem.

Pri pregledu područja izgradnje ceste obilaznice Koprivnice uočena su tri lokaliteta koja se mogu pripisati razdoblju prapovijesti, ali fragmentiranost i loša očuvanost materijala ne dopušta točnu kronološku i kulturnu determinaciju nalazišta. Riječ je o položajima Obrški-istok (12)², Cerine-Stari krči (14) i Šalovica I (24). Na položaju Obrški-istok pronađeno je više ulomaka prapovijesne i srednjovjekovne keramike, a položaj je osim budućim radovima na prometnoj infrastrukturi ugrožen i širenjem odlagališta otpada na periferiji šume Lug, dok se položaj Stari krči nalazi uz cestu prema Torčecu i umjetne kanale, a odgovara položaju Cerine 2, na kojem su potvrđeni brončanodobni nalazi (Registar 1997: br. 571). Broj prapovijesnih nalazišta svakako nije konačan, s obzirom na lošu preglednost terena i vjerojatno djelomičnu uništenost s obzirom na intenzivnu obradu i naseljenost od srednjeg vijeka do danas.

Najmanje su zastupljena nalazišta koja datiraju u antičko doba, odnosno riječ je samo o položaju Cerine-Smrdeći kanal (15), koji se kao i položaj Stari krči može povezati s registriranim lokalitetom Cerine 2. Antičko doba na području Koprivnice svjedoči nekropola i antička postaja u Kunovec Bregu te tragovi ceste nedaleko tog naselja (Demo 1986: 32–33, 118), kao i na položaju Novi krči-Ograd (Registar 1997: br. 671). Upravo je posljednji položaj najbliži trasi obilaznice, a iako zbog stanja terena pri obilasku nisu uočeni tragovi antičke ceste, prilikom radova se može očekivati i nalaz ovog tipa, naročito s obzirom na keramiku antičke datacije s položaja Cerine 2. Potencijalni tragovi antičkog naselja i ceste mogli bi putem informacija iz zaštitnih istraživanja prilikom radova na izgradnji obilaznice pridonijeti poznavanju antičke topografije kraja, možda i naznake povezanosti spomenutih dvaju lokacija u vidu smjera antičke prometnice.

Najzastupljenija su nalazišta iz razdoblja srednjega vijeka, na kojima često nalazimo i novovjekovni materijal. Prevlad srednjovjekovnog materijala ne iznenađuje s obzirom na dosadašnja istraživanja, koja su dokazala intenzivnu naseljenost ovog prostora, poput sustavno pregledanog područja Torčeca (Sekelj Ivančan et al. 2003), gdje se pokazao kontinuitet³ naseljavanja kakav se na temelju zajedničke pojave materijala različite datacije može očekivati i na prostoru trase buduće obilaznice. Lokalitet Vratnec 2 nalazi se nešto sjevernije od ceste, a datira se od kraja 10. i početka 11. stoljeća do prijelaza iz 12. u 13. stoljeće (Sekelj Ivančan 2008: 113), a pripada spomenutom nizu nalazišta Cerine (Vratnec), kao i nalazište Stari krči (14). Pregledom terena najveća je koncentracija nalaza uočena na položajima uz Gliboki potok (1) te u oranicama južno od naselja Pustakovec (8 – 12), gdje se može pretpostaviti velika gustoća objekata. Detalji o strukturi, međusobnom odnosu i kronologiji pojedinih nalazišta, dobiveni prilikom nadzora i mogućih istraživanja potaknutih izgradnjom ovog dijela Podravske brze ceste svakako će pružiti vrijedne podatke o arheološkoj topografiji koprivničkoga kraja, dopunjujući spoznaje o Podravini u razdoblju srednjeg vijeka, ali i u tisućljećima koja su mu prethodila.

Literatura

- Demo, Ž. 1986, Antički period - Bilješke iz povijesti arheoloških istraživanja u sjeverozapadnoj Hrvatskoj, in: *40 godina arheoloških istraživanja u sjeverozapadnoj Hrvatskoj*, Koprivnica 1986, 24–54.
- Marković, Z. 2003, Novi prilozi poznavanju eneolitika i brončanog doba u koprivničkoj Podravini, in: *Arheološka istraživanja u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji i pogrebni ritusi na hrvatskom teritoriju*, Izdanja Hrvatskoga arheološkog društva, br. 21, 41–56.
- Registar arheoloških nalaza i nalazišta sjeverozapadne Hrvatske, 1997, Muzejsko društvo sjeverozapadne Hrvatske, Bjelovar.
- Sekelj Ivančan, T., Tkalčec, T., Šiljeg, B. 2003, Rezultati analize rano-srednjovjekovnih nalaza i nalazišta u okolici Torčeca i njihova daljnja interpretacija, *Prilozi Instituta za arheologiju u Zagrebu*, Vol. 20, 113–130.
- Sekelj Ivančan, T. 2005, Probna arheološka istraživanja na položaju Blaževo pole 6 u Torčecu kraj Koprivnice, *Annales Instituti Archaeologici*, I, 40–44.
- Sekelj Ivančan, T. 2006, Probna arheološka istraživanja na položaju Prečno pole I u Torčecu kraj Koprivnice, *Annales Instituti Archaeologici*, II, 73–78.
- Sekelj Ivančan, T. 2008, Župna crkva ... *sancti Stephanis regis circa Drauam* – prilog tumačenju širenja ugarskog političkog utjecaja južno od Drave, *Prilozi Instituta za arheologiju u Zagrebu*, Vol. 25, 97–118.

Summary

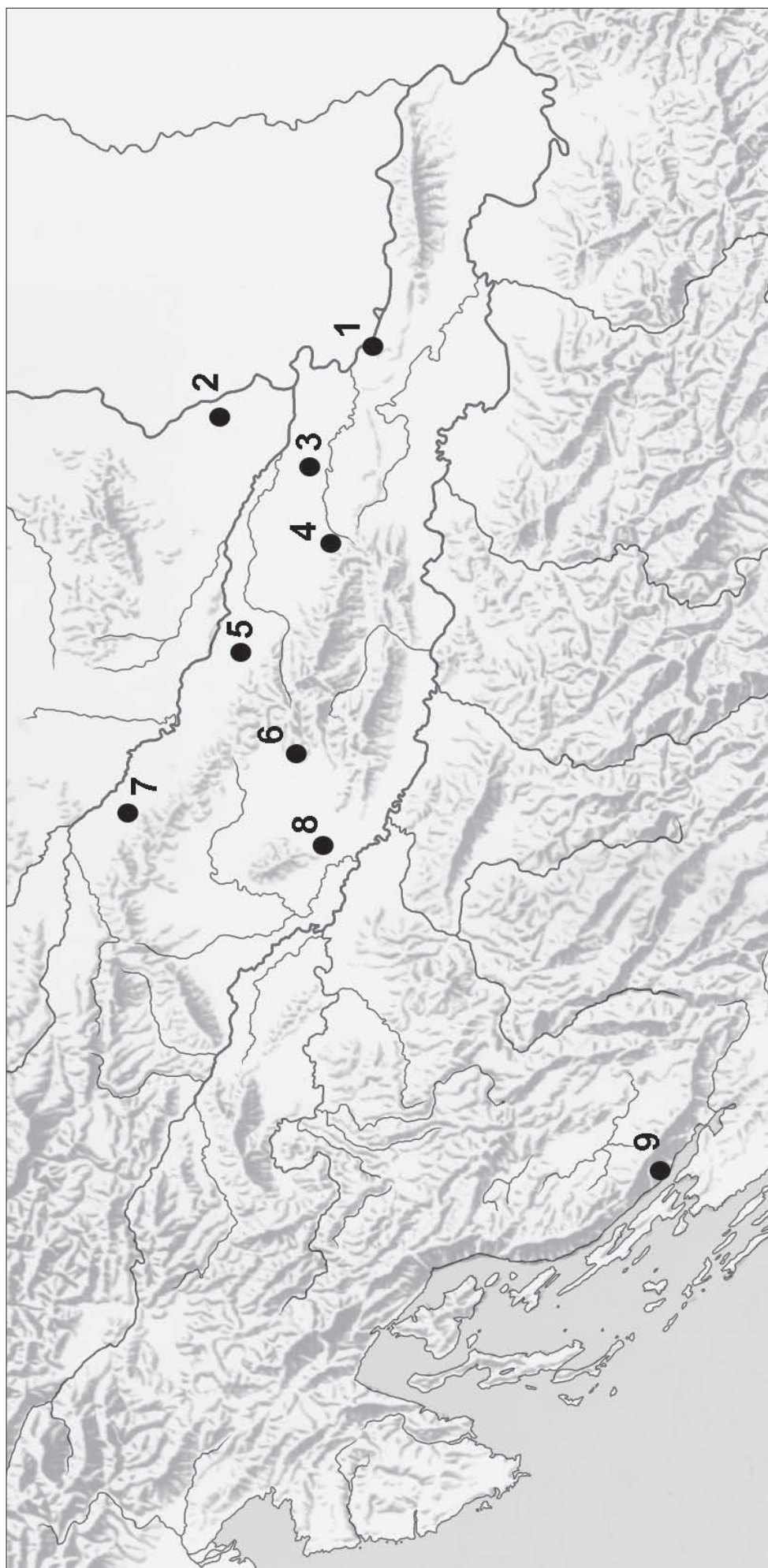
The future Koprivnica City Bypass, a part of the Podravina Expressway corridor, passes across fertile fields of this predominantly low land. The attractiveness of the area along the navigable Drava River which enabled communication is verified by the abundance of archaeological finds pointing to the continuity of life in this region from prehistory until the Late Middle Ages, as shown by multilayered sites such as Cerine.

In July 2009 the Institute of Archaeology conducted a field survey of the Koprivnica bypass construction area, i.e. of the 19 km long section between the highway interchanges at Rasinja and Koprivnica, in order to identify sites jeopardized by future works. 28 sites were identified, the majority of which have not been registered yet. At only three locations, the found material can be dated in the prehistoric period – one site in classical antiquity, and the remaining sites are dated in the Middle Ages and the modern age.

2 Broj odgovara rednom broju nalazišta u tablici i na karti.

3 Sekelj Ivančan et al. 2003: 122. Probna istraživanja dokazala su postojanje faza naselja na pojedinim lokacijama, v. Sekelj Ivančan 2005, 2006.

1. Sotina	6. Daruvar – Lipik
2. Batina – Suza	7. Koprivnica - obilaznica
3. Beketinci, Čepinski Martinci, Vuka	8. Kutina – Dobrovac
4. Našice – Pleremica – Lužani; Dubovik, Breznica	9. Tribanj-Krušćica – gradina sv. Trojica
5. Slatina - obilaznica	